

ODNOSI IZMEĐU KUPACA, SNABDEVAČA I OPERATORA DISTRIBUTIVNOG SISTEMA U SMISLU NOVOG ZAKONA O ENERGETICI

Z. Curaković, PD „Elektrovojvodina“ d.o.o. Novi Sad – „Elektrodistribucija Zrenjanin“, Srbija¹
J. Boruš, PD „Elektrovojvodina“ d.o.o. Novi Sad – „Elektrodistribucija Sombor“, Srbija

UVOD

Donošenjem novog Zakona o energetici (u daljem tekstu Zakon), objavljenog 01.08.2011. u „Službenom glasniku RS“, broj 57/2011, ispravka 80/2011, prestao je da važi stari Zakon („Službeni glasnik RS“, broj 84/04), osim pojedinih odredbi koje prestaju da važe 01.10.2012. godine.

Novim Zakonom uvedene su mnoge novine u sistemu energetske delatnosti sa namerom da se nastavi put, kojeg je zacrtao prethodni Zakon, a koji vodi prema otvaranju tržišta električnom energijom.

Novim Zakonom definisani su sledeći učesnici na elektroenergetskoj sceni:

1. Narodna skupština – na predlog Vlade donosi strategiju (na 15 godina) kojom se utvrđuje energetska politika i planira razvoj.
2. Vlada – na predlog Ministarstva donosi zakonske i podzakonske akte, strategiju, program, energetske bilans, nacionalne akcione planove, mere u slučaju opšte nestašice, određuje javnog i rezervnog snabdevača, stvara uslove za investiranje...
3. Ministarstvo – osim gore nabrojanog donosi tehničke propise, vrši nadzor nad primenom zakonskih i podzakonskih akata, odlučuje po žalbama u skladu sa odredbama zakona, propisuje razmenu podataka iz nadležnosti ministarstva, predstavlja republiku u inostanstvu...
4. Inspektori – Ministarstvo preko elektroenergetskih inspektora vrši inspekcijski nadzor nad sprovođenjem odredbi zakonskih i podzakonskih akata.
5. Agencija za energetiku Republike Srbije - daje saglasnost na pravila o radu prenosnog i elektrodistributivnog sistema, na pravila o radu tržišta i organizovanog tržišta električne energije, donosi pravila o promeni snabdevača, izdaje i oduzima licence, utvrđuje cene sistemskih usluga koje pružaju proizvođači, određuje cene, troškove priključenja...
6. Agencija za energetske efikasnosti – obavlja stručne poslove na promociji energetske efikasnosti, upravlja programima i projektima za racionalno korišćenje električne energije i veću upotrebu obnovljivih izvora energije...
7. Energetski subjekti:
 - a. Proizvođači električne energije (hidroelektrane, termoelektrane, termoelektrane-toplane i druge elektrane koje koriste obnovljive izvore energije);
 - b. Operator prenosnog sistema (prenos električne energije – upravljanje prenosnim sistemom, održavanje i razvoj prenosnog sistema, povezivanje sa drugim sistemima);

¹ Zoran Curaković, PD „Elektrovojvodina“, „Elektrodistribucija Zrenjanin“, Pančevačka 46, Zrenjanin
Tel. 023/543-210, zoran.curakovic@zr.ev.rs

- c. Operator distributivnog sistema (distribucija električne energije – upravljanje distributivnim sistemom, održavanje i razvoj elektrodistributivnog sistema, povezivanje sa drugim sistemima);
 - d. Javni snabdevač-i (određuje ga ih Vlada; snabdevaju domaćinstva i male kupce);
 - e. Snabdevači (krajnji kupci na tržištu slobodno biraju snabdevača; domaćinstva mogu da biraju snabdevača od 01.01.2015.);
 - f. Rezervni snabdevač.
8. Kupci električne energije.
9. Krajnji kupci električne energije:
- a. Domaćinstva;
 - b. Mali kupci (pravna lica i preduzetnici sa manje od 50 zaposlenih, sa ukupnim prihodom do 10 milion evra, priključeni na napon niži od 1 kV);
 - c. Kvalifikovani kupci.

Od svih napred navedenih učesnika na elektroenergetskoj sceni, zakon je propisao da se na samom tržištu električne energije mogu pojaviti sledeći učesnici:

1. Proizvođači;
2. Snabdevači;
3. Javni snabdevač-i;
4. Krajnji kupci;
5. Operator tržišta ;
6. Operator prenosnog sistema;
7. Operator elektrodistributivnog sistema;

pri čemu operatori prenosnog i elektrodistributivnog sistema ne mogu ni da prodaju ni da kupuju električnu energiju, osim da je kupuju za potebe nadoknade gubitaka u sistemu, a operator prenosnog sistema i u slučaju obezbeđenja sistemskih usluga, balansiranja sistema i obezbeđenja sigurnog rada sistema.

U skladu sa Zakonom, elektrodistribucije se trenutno smatraju vertikalno integrisanim preduzećima. Operator sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća, mora biti nezavisan u pogledu pravne forme, organizacije i donošenja odluka od ostalih aktivnosti koje se ne odnose na upravljanje prenosnim ili distributivnim sistemom, pri čemu se vlasništvo nad sredstvima prenosnog ili distributivnog sistema ne mora odvajati od vertikalno integrisanog preduzeća.

Subjekt koji obavlja jednu ili više energetske delatnosti čije su cene regulisane (ili pored tih delatnosti obavlja i druge), dužan je da u cilju izbegavanja diskriminacije, međusobnog subvencionisanja i poremećaja konkurencije, u svojim računovodstvenim internim obračunima vodi zasebne račune za svaku od energetske delatnosti (i zbirno za druge delatnosti).

Znači, sadašnje elektrodistribucije treba da usklade svoju pravnu formu, organizaciju, upravljanje i računovodstvo u skladu sa novim propisima, tj. da razdvoje energetske delatnosti Distribucije električne energije i upravljanja distributivnim sistemom od delatnosti Javnog snabdevanja električnom energijom. Pored toga treba da su razdvojene i delatnosti Snabdevanja električnom energijom i Rezervnog snabdevanja električnom energijom (ako se dobiju i te licence).

Ovde mora da se napomene da se referat piše u trenutku kada se još uvek očekuje usvajanje određenog broja podzakonskih akata, koji tek trebaju da bliže urede ovu materiju.

S obzirom da je broj učesnika na elektroenergetskoj sceni prilično velik, sa dosta komplikovanim odnosima između sebe, a prostor za izlaganje je ograničen, referat će se prvenstveno baviti temom na koji način će novi Zakon uticati na aktivnosti koje se trenutno odvijaju u okviru elektrodistributivnih privrednih društava.

SADAŠNJI ODNOSI ELEKTRODISTRIBUTERA I KUPACA

Jedan od najbitnijih odnosa u elektrodistributivnoj delatnosti je odnos elektrodistributera i kupaca električne energije, koji se odvijaju u oba smera. U tom smislu, od velikog značaja je poslovna politika privrednih društava, da se ima potpuna kontrola nad svim procesima koji se odvijaju prilikom tih odnosa.

Sadašnji odnos elektrodistributera i kupaca električne energije odvijaju se na osnovu važećih zakonskih i podzakonskih akata, eksternih i internih propisa, ali i na osnovu procedura i uputstava sistema kvaliteta. Ove odnose elektrodistributera i kupaca najčešće prate odgovarajući zapisi o sprovedenim aktivnostima.

Izvršili smo analizu sadašnjih odnosa elektrodistributera i kupaca električne energije (vodeći računa da pri tim odnosima postoje odgovarajući zapisi) i sistematizovali ih u određene grupe poslova. Zbog ograničenosti prostora ova sistematizacija poslova neće biti prikazana u referatu, ali je ona poslužila

kao dobra osnova za definisanje budućih odnosa kupaca, snabdevača i operatora distributivnog sistema.

BUDUĆI ODNOSI IZMEĐU KUPACA, SNABDEVAČA I OPERATORA DISTRIBUTIVNOG SISTEMA

Sadašnji odnosi između elektrodistributera i kupaca električne energije će se razdvojiti na odnose:

- Operator distributivnog sistema - krajnji kupac;
- Operator distributivnog sistema - javni snabdevač;
- Operator distributivnog sistema – snabdevač;
- Operator distributivnog sistema – rezervni snabdevač;
- Javni snabdevač - krajnji kupac;
- Snabdevač – krajnji kupac;
- Rezervni snabdevač – krajnji kupac;
- Snabdevač – rezervni snabdevač.

Ovde se mora podsetiti da još uvek nije donet određen broj podzakonskih propisa, koji trebaju bliže da urede ovu materiju, pa će razdvajanje ovih odnosa biti prikazano na osnovu važećih zakonskih i podzakonskih propisa i na način kako to vide autori ovog rada.

Odnosi između operatera distributivnog sistema i krajnjeg kupca

1. Izdavanje odobrenja za priključenje objekta krajnjeg kupca:
 - a. Obaveštenje stranci o postupku podnošenja zahteva za izdavanje odobrenja za priključenje;
 - b. Zahtev za izdavanje odobrenja za priključenje objekta;
 - c. Zahtev za izmenu odobrenja za priključenje;
 - d. Potvrda o prijemu podneska;
 - e. Službena beleška o upozorenju stranci na uočene nepravilnosti u podnesku;
 - f. Potvrda o nenadležnosti za prijem podneska;
 - g. Opomena za plaćanje takse;
 - h. Poziv za usmenu raspravu;
 - i. Zapisnik sa usmene rasprave;
 - j. Izdavanje rešenja o odobrenju za priključenje;
 - k. Zaključak o obustavi;
 - l. Zaključak o odbacivanju zahteva;
 - m. Rešenje o odbijanju zahteva.
 2. Realizacija priključka i priključenje objekta krajnjih kupca:
 - a. Ugovor o izgradnji priključka;
 - b. Račun za avansnu uplatu za realizaciju priključka;
 - c. Realizacija priključka;
 - d. Zahtev za priključenje;
 - e. Potvrda o ispunjenosti propisanih tehničkih uslova za električne instalacije niskog napona;
 - f. Konačan račun za izgrađeni priključak;
 - g. Obaveštenje o izmirenim obavezama.
 3. Ugovaranje preuzimanja priključka i mernog mesta krajnjeg kupca:
 - a. Zapisnik o snimanju priključka i mernog mesta;
 - b. Ugovor o preuzimanju priključka i mernog mesta;
 4. Očitavanja krajnjih kupaca:
 - a. Očitavanje;
 - b. Kontrolno očitavanje;
 - c. Dostavljanje stanja od strane neočitanih kupaca.
 5. Izdavanje računa krajnjim kupcima:
 - a. Račun za neovlašćenu potrošnju (takozvani odštetni zahtev), kako za krajnje kupce bez odobrenja za priključenje tako i za krajnje kupce koji imaju odobrenje za priključenje, ali su se neovlašćeno priključili ili su onemogućili ispravno merenje;
 - b. Račun za slučaj nepravilnog registrovanja utrošene električne energije;
 - c. Računi za obustavu, uključivanja i isključenja (radnje koje je vršio sam operater);
 - d. Ostali računi na osnovu ugovora odnosno važećeg cenovnika usluga.
- Zbog člana 78 zakona, kod autora ovog rada postoji dilema ko treba da obračunava utrošenu električnu energiju prilikom neovlašćene potrošnje i nepravilnog registrovanja mernih uređaja.

Ipak, neobračunata energija, u oba slučaja, ide na račun gubitaka operatera i logično je da on u takvim slučajevima procenjuje koliko je oštećen i da to fakturiše. Pogotovo za neovlašćenu, gde se uz krivičnu prijavu podnosi i odštetni zahtev. U takvim slučajevima logično je i da operater razmatra reklamacije krajnjih kupaca.

6. Opomene krajnjim kupcima:
 - a. Opomena pred obustavu isporuke električne energije, jer je krajnji kupac uskratio ili onemogućio ovlašćenom licu pristup do mernih uređaja, odnosno do instalacija i priključka (kada nije moguće izmeštanje mernog mesta);
 - b. Opomena pred obustavu isporuke električne energije, jer krajnji kupac troši električnu energiju suprotno uslovima koji su utvrđeni u Rešenju za odobrenje priključenja;
 - c. Opomena pred obustava isporuke električne energije, jer elektroenergetski objekti, postrojenja ili uređaji ne ispunjavaju tehničke propise;
 - d. Opomena pred obustavu isporuke električne energije, jer elektroenergetski objekti, postrojenja ili uređaji krajnjeg kupca ometaju normalnu isporuku električne energije drugim kupcima;
 - e. Opomena pred obustava isporuke električne energije, jer je krajnji kupac, preko svoje instalacije, dozvolio potrošnju električne energije drugom krajnjem kupcu bez odobrenja operatera distributivnog sistema;
 - f. Opomena pred isključenje (a ne pred obustavu!) zbog isteka „privremene“ obustave na zahtev krajnjeg kupca za period od najmanje godinu dana;
7. Obustave isporuke električne energije krajnjem kupcu:
 - a. Obustava isporuke električne energije, jer je krajnji kupac uskratio ili onemogućio ovlašćenom licu pristup do mernih uređaja odnosno do instalacije i priključka (kada nije moguće izmeštanje mernog mesta);
 - b. Obustava isporuke električne energije, jer krajnji kupac troši električnu energiju suprotno uslovima koji su utvrđeni u Rešenju o odobrenju priključka;
 - c. Obustava isporuke električne energije, jer elektroenergetski objekti, postrojenja ili uređaji krajnjeg kupca ne ispunjavaju tehničke propise;
 - d. Obustava isporuke električne energije, jer elektroenergetski objekti, postrojenja ili uređaji krajnjeg kupca ometaju normalnu isporuku električne energije drugim kupcima;
 - e. Obustava isporuke električne energije, jer je krajnji kupac, preko svoje instalacije, dozvolio potrošnju električne energije drugom krajnjem kupcu bez odobrenja operatera distributivnog sistema;
 - f. Obustava isporuke električne energije na zahtev krajnjeg kupca zbog izvođenja radova;
 - g. Obustava isporuke električne energije na zahtev ovlašćenog izvođača radova zbog izvođenja radova;
 - h. Obustavu isporuke električne energije na zahtev suda ili nekog drugog ovlašćenog organa;
 - i. Obustava isporuke električne energije na zahtev krajnjeg kupca za period od najmanje godinu dana;
 - j. Obustava ispruke električne energije krajnjem kupcu, jer mu je isteklo pravo od 60 dana na rezervno snabdevanje električnom energijom;
 - k. Obustava isporuke električne energije po nalogu snabdevača ili javnog snabdevača zbog duga za isporučenu električnu energiju;
 - l. Obustava isporuke električne energije po nalogu snabdevača ili javnog snabdevača, jer krajnji kupac nije sveo vršno opterećenje na ugovorenu meru.
8. Uključenje kupaca koji su imali obustavu isporuke el.en.:
 - a. Uključenje krajnjeg kupca kojem je bila izvršena obusta isporuke električne energije na osnovu jednog od razloga navedenih u tački 7.
 - b. Uključenje krajnjeg kupca kome je greškom bila izvršena obusta isporuke električne energije, zbog greške koju je napravio javni snabdevač ili snabdevač;
 - c. Uključenje krajnjeg kupca kome je greškom bila izvršena obusta isporuke električne energije, zbog greške koju je načinio operator distributivnog sistema;
 - d. Uključenje objekta krajnjeg kupca kome je greškom bilo izvršeno isključenje objekta, zbog greške koju je načinio operator distributivnog sistema.
9. Kontrola krajnjih kupaca:
 - a. Kontrola krajnjih kupaca na zahtev javnog snabdevača, odnosno snabdevača;
 - b. Kontrola po prijavi krajnjeg kupca koji sumnja na ispravnost svojih mernih uređaja (kada ne osporava obračun snabdevaču);
 - c. Kontrola krajnjih kupaca, po prijavi ili anonimnoj prijavi od strane drugih lica koji znaju ili sumnjaju da postoji nepravilnost ili zloupotreb;

- d. Redovna kontrola priključka i mernog mesta krajnjeg kupca (redom od kupca do kupca) u pogledu tehničke i tarifne ispravnosti;
 - e. Povremena kontrola krajnjih kupaca na osnovu izdatih naloga od strane zaposlenih, a na osnovu analiza ili tekućih aktivnosti;
 - f. Kontrola krajnjih kupaca kojem je izvršena obustava isporuke električne energije;
 - g. Kontrola krajnjih kupca koji su dobili rok za otklanjanje nepravilnosti;
 - h. Kontrola krajnjih kupca koji nisu očitani u zadatom periodu;
 - i. Kontrola očitanih kupca, koji nemaju potrošnju u zadatom periodu;
 - j. Kontrola krajnjih kupca koji imaju malu ili veliku potrošnju;
 - k. Kontrola krajnjih kupca čiji je utrošak na MT veći od zadate vrednosti;
 - l. Kontrola dvotarifnih kupca čiji je celokupan utrošak registrovan samo na jednoj tarifi;
 - m. Kontrola otkazanih kupaca;
 - n. Kontrola krajnjih kupca koji su imali neovlašćenu potrošnju;
 - o. Sačinjavanje zapisnik o rezultatima ispitivanja merila.
10. Zamena mernih uređaja i izmeštanje mernog mesta:
- a. Zamena brojila zbog isteka roka važenja službenog žiga;
 - b. Zamena brojila kod kojih je kontrolom ustanovljeno da su neispravna ili se sumnja u njihovu ispravnost (radi ispitivanja);
 - c. Zamena brojila po nalogu direkcije za mere i dragocene metali, zbog utvrđivanja njihove ispravnosti (na osnovu zahteva zainteresovanog lica);
 - d. Zamena zastarelih tipova brojila;
 - e. Zamena komandno-upravljačkih uređaja zbog neispravnosti;
 - f. Zamena mernih transformatora kod kojih je kontrolom ustanovljeno da su neispravni ili se sumnja u njihovu ispravnost (radi ispitivanja);
 - g. Zamena mernih transformatora po nalogu direkcije za mere i dragocene metale, zbog utvrđivanja njihove ispravnosti (na osnovu zahteva zainteresovanog lica);
 - h. Zamena mernih uređaja zbog promene kategorije potrošnje;
 - i. Zamena mernih uređaja (i priključka) zbog prelaska sa monofaznog napajanja na trofazno;
 - j. Zamena mernog uređaja na zahtev kupca uređajem koji omogućava korišćenje veće snage (osigurači, brojilo – na osnovu Odobrenja);
 - k. Zamenu mernog uređaja na zahtev kupca uređajem koji omogućava korišćenje povoljnije tarife;
 - l. Izmeštanje mernog mesta.
11. Isključenja objekta sa distributivnog sistema:
- a. Isključenje objekta kada se električna energija koristi bez odobrenja za priključenje;
 - b. Isključenje objekta kada se električna energija koristi mimo mernih uređaja;
 - c. Isključenje objekta kada su objekat, uređaji ili instalacije samovlasno priključeni;
 - d. Isključenje objekta kada objekat, odnosno instalacije objekta ne ispunjavaju uslove u skladu sa propisima i predstavljaju neposrednu opasnost po život, zdravlje ljudi, životnu sredinu i imovinu;
 - e. Isključenje objekta kada se električna energija troši suprotno važećim ugovorima, tj. važećim propisima u pogledu pouzdanog i tačnog merenja;
 - f. Isključenje objekta na zahtev krajnjeg kupca;
 - g. Isključenje objekta krajnjeg kupca, jer mu obustava isporuke električne energije traje duže od godinu dana (osim u slučaju kada priključak služi za rezervno napajanje);
 - h. Isključenje objekta krajnjeg kupca, kojem je izvršena "privremena" obustava isporuke električne energije na lični zahtev, jer mu obustava traje godinu dana duže od dana isteka roka trajanja obustave;
 - i. Isključenje objekta krajnjeg kupca, na zahtev suda ili nekog drugog ovlašćenog organa.
12. Neovlašćena potrošnja od strane krajnjeg kupca:
- a. Sačinjavanje zapisnika o neovlašćenoj potrošnji;
 - b. Obračun neovlašćene potrošnje;
 - c. Podnošenje krivični prijave za načinjeno krivično delo;
 - d. Podnošenje odštetnog zahteva za neovlašćeno utrošenu električnu energiju;
 - e. Vansudsko pravnanje za izmirenje odštetnog zahteva za neovlašćeno utrošenu električnu energiju;
 - f. Opomena pred tužbu za izmirenje odštetnog zahteva za neovlašćeno utrošenu električnu energiju;
 - g. Podnošenje tužbe za izmirenje odštetnog zahteva za neovlašćeno utrošenu električnu energiju.

13. Zahtevi kupaca:
 - a. Zahtev za kontrolu merenja zbog sumnje u ispravnost merenje (kada ne osporava obračun snabdevaču);
 - b. Zahtev za obustavu isporuke električne energije za period od najmanje godinu dana;
 - c. Zahtev za obustavu isporuke el.en. zbog izvođenja radova;
 - d. Zahtev za promenu kategorije potrošnje;
 - e. Zahtev za prelazak sa monofaznog napajanja na trofazno;
 - f. Zahtev za zamenu mernog uređaja uređajem koji omogućava korišćenje veće snage;
 - g. Zahtev za zamenu mernog uređaja na zahtev kupca uređajem koji omogućava korišćenje povoljnije tarife;
 - h. Zahtev za izmeštanje mernog mesta;
 - i. Zahtev kupca da se otklone tehničke ili druge smetnje u isporuci električne energije, čiji uzrok nije na objektu kupca;
 - j. Zahtev za isključenje objekta sa elektrodistributivnog sistema.
14. Obaveštenja krajnjim kupcima:
 - a. Obaveštenje kupcu da je isključen sa elektroenergetskog sistema zbog isteka privremene obustave (najmanje godinu dana) na zahtev kupca;
 - b. Ostala obaveštenja.

Odnos operatora distributivnog sistema i javnog snabdevača

1. Ugovori:
 - a. Ugovor o pristupu sistemu (kada je zaključen ugovor o potpunom snabdevanju);
 - b. Ugovor kojim se preuzima balansna odgovornost za mesta primopredaje krajnjeg kupca (kada je zaključen ugovor o potpunom snabdevanju);
 - c. Ostali ugovori.
2. Očitavanja i kontrole:
 - a. Zahtev javnog snabdevača operateru distributivnog sistema za očitavanje mernih uređaja radi izrade obračuna za utrošenu električnu energiju;
 - b. Zahtev javnog snabdevača operateru distributivnog sistema za kontrolna očitavanja mernih uređaja;
 - c. Zahtev javnog snabdevača operateru distributivnog sistema za kontrolu krajnjih kupaca;
 - d. Dostava podataka iz tačaka a., b. i c. od strane operatora distributivnog sistema javnom snabdevaču. Takođe, dostava stanja koje su dostavili neočitani kupaci.
3. Obustave isporuke električne energije krajnjim kupcima:
 - a. Dostava zahteva javnog snabdevača operateru distributivnog sistema, za obustavu isporuke električne energije krajnjim kupcima, zbog duga za isporučenu električnu energiju;
 - b. Dostava zahteva javnog snabdevača operateru distributivnog sistema, za obustavu isporuke električne energije krajnjem kupcu, jer krajnji kupac nije sveo vršno opterećenje tj. potrošnju na ugovorenu meru;
 - c. Dostava podataka o izvršenim obustavama od strane operatora distributivnog sistema javnom snabdevaču.
4. Uključenja:
 - a. Zahteva javnog snabdevača operateru distributivnog sistema, za uključenje električne energije krajnjim kupcima, kojema je bela izvršena obustava isporuke električne energije u skladu sa tačkom 3.;
 - b. Zahtev javnog snabdevača operateru distributivnog sistema, za uključenje krajnjeg kupca kome je greškom bila izvršena obustava isporuke električne energije;
 - c. Dostava podataka o izvršenim uključenjima od strane operatora distributivnog sistema javnom snabdevaču.
5. Izdavanje računa:
 - a. Račun operatora distributivnog sistema javnom snabdevaču za troškove očitavanja;
 - b. Račun operatora distributivnog sistema javnom snabdevaču za troškove obustave isporuke električne energije zbog duga za električnu energiju;
 - c. Račun operatora distributivnog sistema javnom snabdevaču za troškove uključenja kupaca kojima je izvršena obustave isporuke električne energije zbog duga za električnu energiju;
 - d. Ostali računi na osnovu ugovora, odnosno važećih cenovnika.
6. Obaveštenja:

- a. Obaveštenje o promeni kategorije;
- b. Obaveštenje o promeni načina merenja zbog povećanja snage, odnosno promene tarife;
- c. Obaveštenje o raskidu ugovora o pristupu;
- d. Ostala obaveštenja.

Bilo bi poželjno da se, po mogućnosti, gotovo sve razmene podataka između javnog snabdevača i operatora sistema obavljaju u elektronskoj formi.

Odnosi između operatora distributivnog sistema i snabdevača

Svi odnosi između operatora distributivnog sistema i javnog snabdevača, važe i za odnose operatora distributivnog sistema i snabdevača. Ono što je specifično samo za ovaj odnos su:

1. Obaveštenja snabdevača operatoru distributivnog sistema:
 - a. Snabdevač obaveštava operatora distributivnog sistema da je otišao u stečaj ili likvidaciju;
 - b. Snabdevač obaveštava operatora distributivnog sistema da mu je istekla ili oduzeta licenca za obavljanje delatnosti snabdevanja električnom energijom.

Odnos između operatora distributivnog sistema i rezervnog snabdevača

1. Operator distributivnog sistema je dužan da izvrši obustavu isporuke električne energije krajnjem kupcu, kada mu istekne rok od 60 dana za rezervno napajanje, a nije zaključio ugovor o prodaji električne energije sa snabdevačem.

Odnosi između javnog snabdevača i krajnjeg kupca

1. Ugovaranje prodaje električne energije:
 - a. Ponuda za zaključenje ugovora, odnosno ugovora sa potpunim snabdevanjem;
 - b. Popunjavanje upitnika za sklapanje ugovora o prodaji električne energije;
 - c. Izveštaj o nedostacima u primljenoj dokumentaciji od strane krajnjeg kupca;
 - d. Zaključenje ugovora, odnosno ugovora sa potpunim snabdevanjem, o prodaji električne energije.
2. Izdavanje računa:
 - a. Računi za utrošenu električnu energiju;
 - b. Račun za trošak obustave i uključenja kupca zbog duga za električnu energiju;
 - c. Ostali računi na osnovu ugovora, odnosno važećeg cenovnika.
3. Opomene:
 - a. Opomena pred obustavu isporuke električne energije zbog duga za utrošenu električnu energiju;
 - b. Opomena pred tužbu zbog duga za utrošenu električnu energiju;
 - c. Opomena pred obustavu isporuke električne energije jer krajnji kupac nije sveo vršno opterećenje na ugovorenu meru.
4. Sporazumi o izmirenju duga sa krajnjim kupcem:
 - a. Pisani sporazum o izmirenju duga za utrošenu električnu energiju (jednokratno ili na rate);
 - b. Dogovor o odloženom plaćanju bez sklapanja sporazuma (ne vrši se obustava do dogovorenog datuma).
5. Obustava isporuke električne energije - vrše se preko operatora distributivnog sistema.
6. Utuženje zbog duga za utrošenu električnu energiju.
7. Zahtevi kupaca:
 - a. Zahtev kupca za dobijanje podataka o njegovoj potrošnji električne energije;
 - b. Zahtev za raskid ugovora o prodaji električne energije.
8. Obaveštenja:
 - a. Obaveštenje o raskidu ugovora o prodaji električne energije;
 - b. Obaveštenja o promeni cene i drugih uslova snabdevanja električnom energijom;
 - c. Obaveštenje o udelu svakog izvora energije u ukupno prodatoj električnoj energiji u prethodnoj godini, kao i merama i načinu, odnosno efektima preduzetih aktivnosti za povećanje energetske efikasnosti i za zaštitu životne sredine za proizvodne kapacitete iz kojih je nabavljena električna energija;
 - d. Ostala obaveštenja.

Odnosi između snabdevača i krajnjeg kupca

Svi odnosi između javnog snabdevača i krajnjeg kupca, važe i za odnose snabdevača i krajnjeg kupca. Ono što je, za sada, specifično samo za ovaj odnos su:

1. Obaveštenja:
 - a. Snabdevač obaveštava krajnjeg kupca da je otišao u stečaj ili likvidaciju;
 - b. Snabdevač obaveštava krajnjeg kupca da mu je istekla ili oduzeta licenca za obavljanje delatnosti snabdevanja električnom energijom.

Odnosi između rezervnog snabdevača i krajnjeg kupca

1. Automatsko sticanje prava na rezervnog snabdevača od strane krajnjeg kupca, koji nema pravo na javno snabdevanje:
 - a. U slučaju stečaja ili likvidacije snabdevača koji ga je do tada snabdevao;
 - b. U slučaju prestanka ili oduzimanje licence snabdevaču koji ga je do tada snabdevao.
2. Zahtev krajnjeg kupca za rezervno snabdevanje:
 - a. Zahtev krajnjeg kupca za rezervno snabdevanje kada nije našao novog snabdevača nakon prestanka ugovora o prodaji sa prethodnim (osim ako je prestanak ugovora posledica neizvršavanja obaveza plaćanja od strane kupca);
 - b. Zahtev za rezervno snabdevanje novog kupca koji nije izabrao snabdevača.
3. Obaveštenje krajnjem kupcu:
 - a. Obaveštenje krajnjem kupcu o uslovima snabdevanja i ceni električne energije;
 - b. Obaveštenje na interes stranici o uslovima snabdevanja i ceni električne energije.
4. Ugovaranje prodaje električne energije:
 - a. Ugovaranje prodaje električne energije sa potpunim snabdevanjem sa krajnjim kupcem (u roku od 3 dana od početka snabdevanja).
5. Izdavanje računa krajnjem kupcu:
 - a. Ugovaranje prodaje električne energije sa potpunim snabdevanjem sa krajnjim kupcem (u roku od 3 dana od početka snabdevanja).

Odluka Vlade o raspisivanju tendera za određivanje rezervnog snabdevača sadržaće u sebi naročito uslove za izbor rezervnog snabdevača, uslove i način obrazovanja i promene cene, elemente ugovora koji rezervni snabdevač zaključuje sa krajnjim kupcem, kao i rok na koji se bira rezervni snabdevač. Znači ovom odlukom će se bliže definisati još neki odnosi između rezervnog snabdevača i krajnjeg kupca, a možda i još nekih energetskih subjekata.

Odnosi između snabdevača i rezervnog snabdevača

1. Obaveštenja:
 - a. Snabdevač obaveštava rezervnog snabdevača da je otišao u stečaj ili likvidaciju;
 - b. Snabdevač obaveštava rezervnog snabdevača da mu je istekla ili oduzeta licenca za obavljanje delatnosti snabdevanja električnom energijom.

Kod svih gore navedenih odnosa postoji još jedan odnos, koji se svodi na usmenu ili pismenu reklamaciju odnosno prigovor nadležnom energetskom subjektu. Nakon toga sledi odgovor energetskog subjekta i po potrebi, upućivanje pravnog ili fizičkog lica na zaštitu sopstvenih interesa putem nadležnih pravosudnih organa.

ZAKLJUČAK

Kao što je to u radu već više puta navedeno, potpuno rešavanje ove problematike biće omogućeno tek nakon donošenja svih predviđenih podzakonskih akata. Autori ovog rada pokušali su, već u ovom trenutku, da sagledaju šta donosi novi zakon i na koji način će se on preslikati na dosadašnje odnose elektrodistributera i kupaca električne energije.

Od izuzetnog značaja je da sve ove promene prati odgovarajuća softverska podrška, koja treba svim učesnicima na energetskoj sceni da olakša i ubrza poslovanje, a sve u cilju povećanja kvaliteta usluga, smanjena troškova i povećanja ostvarenog prihoda.